

Skötselplan för naturreservatet Tuomikursun

Denna skötselplan är en bilaga till länsstyrelsens beslut 2019-11-26 om bildande av naturreservatet Tuomikursun.

Innehållsförteckning

1	Allmänt.....	1
2	Reservatets syfte.....	2
3	Prioriterade bevarandevärden.....	2
4	Uppgifter om naturreservatet.....	2
5	Mål och åtgärder.....	2
5.1	Skog.....	2
5.1.1	Skogliga värdekärnor.....	3
5.1.2	Skogliga utvecklingsmarker/arronderingsmarker.....	5
5.2	Våtmarker, sjöar och vattendrag.....	5
5.3	Kulturmiljövärden.....	7
5.4	Information och anläggningar.....	7
5.5	Gränser.....	8
5.6	Tillfartsvägar.....	8
6	Sammanfattning av skötselåtgärder.....	10
7	Källhänvisning.....	11

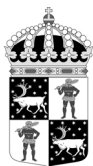
Bilagor

- A. Översiktskarta
- B. Skogliga funktionsklasser samt information
- C. Ägarförhållanden

1 Allmänt

Denna skötselplan anger riktlinjerna och målen för skötseln av **naturreservatet Tuomikursun**. Vid planering och utförande av skötselåtgärder ska syftet med naturreservatet och reservatsföreskrifterna vara styrande. Andra aktuella regelverk och riktlinjer ska också beaktas. Bevarandemålen för de ingående naturtyperna styr vilken slags naturvårdande skötsel som planeras.

Det ursprungliga reservatet ägs av Sveaskog medan den östra utökade delen ingår i en privat fastighet (Bilaga C). Större skötselåtgärder som berör annan markägare än Naturvårdsverket ska alltid föregås av samråd med markägaren.

2 Reservatets syfte

Syftet med reservatet är att bevara områdets höga naturvärden med dess opåverkade karaktär, biologiska mångfald och naturliga hydrologi. Skogar, våtmarker, sjöar, vattendrag och andra ingående ekosystem ska ges förutsättningar att utvecklas naturligt. Syftet är även att motverka fragmentering av området och att de delar av reservatet som idag har lägre naturvärden ska utvecklas i riktning mot ett naturligt tillstånd. För att främja biologisk mångfald ger naturreservatet även förutsättningar för slätter av hävdgynnade våtmarker. Inom ramen för ovanstående är reservatets syfte också att ge möjlighet till naturupplevelser och friluftsliv.

3 Prioriterade bevarandevärden

Reservatets prioriterade bevarandevärden är naturskogen och de intakta våtmarkerna av hög naturvärdesklass som tillsammans bildar en myr- och skogsmosaik med mycket höga naturvärden.

4 Uppgifter om naturreservatet

Naturreservatets namn:	Tuomikursun
Kommun:	Pajala
Lägesbeskrivning:	ca 18 km O om Tärendö
Area:	ca 356 ha
Berörda fastigheter:	Kängisskogen 1:1, Sveaskog Liviöjärvi 3:2, Privat
Natura 2000:	SE0820430 Torne- och Kalix älvsystem (berör del av)
Sameby:	Sattajärvi
Förvaltare:	Länsstyrelsen

5 Mål och åtgärder

5.1 Skog

Tuomikursun utgörs av ett stort skogs- och myrmosaikområde. Skogarna i reservatet består till övervägande del av naturskogsmiljöer i sena successionsstadier efter brand. I reservatet ingår även en mindre arronderingsmark som är påverkat av modernt skogsbruk. Det är i första hand i detta bestånd som aktiv naturvårdsskötsel kan komma att bli aktuellt.

Spontant uppkommen brand inom reservatet bör släckas. Reservatet innehåller överlag allmänt med död ved och stora delar av naturvärdena i reservatet är kopplade till äldre granskog. En spontant uppkommen brand i reservatet riskerar att orsaka hög mortalitet hos dessa. Vid släckningsarbete ska så skonsamma metoder som möjligt användas och

naturliga begränsningslinjer så som vägar, vattendrag och rågångar nyttjas i första hand. Fysiska ingrepp som fällning av träd eller anläggande av mineralgator ska undvikas.

Målsättningen inom alla skyddade områden är att främmande arter (t ex contortatall) inte ska finnas. Idag finns uppgifter om att contortatall har etablerats inom den arronderingsmark som ligger längs den norra reservatsgränsen (Bilaga B). Om ytterligare fall av contortatall eller andra främmande arter upptäcks inom naturreservatet ska detta rapporteras och åtgärdas.

5.1.1 Skogliga värdekärnor

9010 Taiga

9080 Lövsumpskog

9750 Svämlövskog

Värdekärnorna domineras av gamla granskogar av skiftande karaktär samt gransumpskogar och kärr med inslag av löv. Längs Tuomikursunoja står grov högre hörgörtsgranskog (Foto 1-3). En stor andel av värdekärnorna är påfallande brandpräglad. Överlag finns allmänt med död ved i olika former. Graden av påverkan från äldre tiders skogsbruk såsom dimensionsavverkning och plockhuggning varierar i området. I den västra delen av reservatet är påverkansgraden låg. Den östra delen har blivit mer påverkad genom plockhuggning och har använts för uttag av brännved mestadels för husbehov. Fortsatt fri utveckling med intern dynamik bedöms vara den bästa skötselåtgärden för att bevara naturvärdena i värdekärnorna.

Foto 1. Granar med stamskador från den senaste branden är vanliga i reservatet. Här och där finns även granar som överlevt två bränder. Foto: Länsstyrelsen Norrbotten/Camilla Carlsson

Länsstyrelsen
Norrbotten

Datum
2019-11-26

Diarienummer
511-5078-2017

NVR ID
2020906

Foto 2. Svårframkomliga sumpskogar återfinns i den nordöstra delen av reservatet, längs bäcken Tuomikursunoja. Foto: Länsstyrelsen Norrbotten/Camilla Carlsson

Foto 3. Högbonitetsskog vid Tuomikursunoja. Foto: Länsstyrelsen Norrbotten/Camilla Carlsson

Bevarandemål

- Arealen värdekärna får inte minska; målet är att arealen värdekärna ska öka i takt med att arronderingsmarken uppnår statusen värdekärna.

- Naturvärden ska bevaras och växt- och djurlivet ska tillåtas utvecklas fritt. Förändringar i naturtillståndet ska endast ske genom naturlig succession och naturliga processer.
- Främmande arter som t ex contortatall ska inte förekomma.

Skötselåtgärder

- Inga aktiva skötselåtgärder, med undantag för avveckling av främmande arter som upptäcks inom reservatets värdekärnor.

5.1.2 Skogliga utvecklingsmarker/arronderingsmarker

Centralt i reservatet längs östra reservatsgränsen ingår en cirka 0,4 ha stor arronderingsmark med contortatallsföryngring. Arronderingsmarken är inte besökt i fält men har bedömts med hjälp av flygbildstolkning bedömts innehålla contorta. Eftersom området är av så begränsad storlek kan avvecklingen av contortatallen förslagsvis ske i samband med att det direkt anslutande contortabeståndet väster om arronderingsmarken avverkas. Det närliggande beståndet ägs vid beslutstillfället av Sveaskog AB.

Bevarandemål

- Arealen värdekärna får inte minska.
- Naturvärden ska bevaras och växt- och djurlivet ska tillåtas utvecklas fritt. Förändringar i naturtillståndet ska endast ske genom naturlig succession och naturliga processer.
- Främmande arter som t ex contortatall ska inte förekomma.

Skötselåtgärder

- Avveckling av contortatall inom arronderingsmarken (Bilaga B).

5.2 Våtmarker, sjöar och vattendrag

7310 *Aapamyrar*

7830 *Obestämnd öppen myr*

9740 *Skogbevuxen myr*

I reservatets nordvästra del rinner bäcken Tuomikursunoja (Foto 4). Bäckens har en hög grad av naturlighet och är klassad som ett särskilt värdefullt vattendrag. Den är en del av Torne- och Kalix älvsystem och skyddat enligt EU:s nätverk Natura 2000, se bevarandeplan för Torne- och Kalix älvsystem.

Länsstyrelsen
Norrbotten

Datum
2019-11-26

Diarienummer
511-5078-2017

NVR ID
2020906

Foto 4. Bäckan Tuomikursunoja som passerar i reservatets nordöstliga och centrala del.
Foto: Länsstyrelsen Norrbotten/Camilla Carlsson

Stora delar av reservatet består av våtmark. Två stora våtmarkskomplex, Kuusivuoma och Junkuvuoma går in i reservatet söderifrån respektive norrifrån. Kuusivuoma är klassad som våtmark av högsta naturvärdesklass och Junkuvuoma med näst högsta naturvärdesklass.

Länsstyrelsen har inventerat delar av våtmarken Kuusivuoma inom ramen för våtmarksinventeringen och den har bedömts hålla högsta naturvärdesklass. Påverkansgraden på våtmarkerna är sannolikt låg med inga eller få diken. Det kan dock inte uteslutas att de kan vara påverkade av någon form av markavvattning, dämning eller annat som kan ha en negativ effekt på naturvärdena. Om senare inventeringar visar på någon yttre påverkan som skulle kunna åtgärdas genom aktiv skötsel kan nedanstående mål och åtgärder komma att anpassas i enlighet med detta.

Bevarandemål

- Naturlig hydrologi ska bevaras och växt- och djurlivet skall tillåtas utvecklas fritt. Förändringar i naturtillståndet ska i första hand ske genom naturlig succession och naturliga processer.
- Främmande arter ska inte förekomma.
- Inga mänskligt skapade vandringshinder av betydelse för fisk eller andra vattenlevande organismer ska finnas i reservatet.

Skötselåtgärder

- Inga aktiva skötselåtgärder, med undantag för avveckling av främmande arter som upptäcks inom reservatet.

5.3 Kulturmiljövärden

I reservatet finns inga kända fornlämnningar eller kulturmiljövärden.

Om sådana upptäcks är det viktigt att särskild hänsyn tas så att fornlämnings- och kulturmiljöer inte skadas vid eventuella skötselinsatser.

5.4 Information och anläggningar

Tuomikursun är ett förhållandevis okänt utflyktsmål. Området nyttjas så vitt länsstyrelsen känner till endast i begränsad omfattning för jakt och möjligen bärplockning. Genom att området nu utökas kan områdets höga naturvärden och friluftslivsvärden bli mer kända, vilket kan innebära ett förändrat besöksstryck. Med tanke på områdets karaktär, med stora sumpskogar och vidsträckta våtmarker, bedöms dock sannolikheten för en omfattande tillströmning av besökare ganska liten, i alla fall under barmarksperioden.

Det går en skoterled genom reservatets centrala del (Bilaga B). Leden är utmärkt med skoterledsmarkeringar men enligt uppgift används den inte i någon större utsträckning.

I området saknas markerade stigar, eldstäder och andra anordningar för rörligt friluftsliv. Länsstyrelsen bedömer att det inte behövs några i dagsläget. Behovet av anläggningar och stigar behöver kontinuerligt utvärderas. Utgångspunkten för detta är att reservatet ska nyttjas för rörligt friluftsliv utifrån sina naturgivna förutsättningar. Eftersom länsstyrelsen inte har genomfört någon fullständig inventering av anordningar och anläggningar kan det finnas sådana som länsstyrelsen inte känner till inom reservatet. Reservatsbildningen innebär inte att Länsstyrelsen tar på sig någon förvaltning av eventuella befintliga anläggningar.

Det finns inga iordningsställda parkeringsplatser för bilburna besökare. Möjlighet finns att parkera bilar längs den väg som går längs den sydvästliga reservatsgränsen.

Information om naturreservatet finns på länsstyrelsens hemsida. Den platsbundna informationen utgörs av en befintlig skylt med information om reservatet och vilka regler som gäller som är placerad längs den skogsbilväg som går längs den sydvästliga reservatsgränsen. I och med utvidgningen av reservatet behöver skylten uppdateras med den nya reservatsgränsen.

Skötselmål

- Allmänheten ska på ett enkelt sätt kunna ta del av information om naturreservatet.
- Information på länsstyrelsens hemsida ska underlätta för besökare att hitta till reservatet.
- Besökaren ska göras medveten om naturreservatets naturvärden och vad man bör tänka på vid besöket. Uppdaterad platsbunden information bör finnas på plats inom ett år från det att beslutet vunnit laga kraft.

- Skyltning ska vara ändamålsenlig, tydlig och aktuell samt i gott skick.
- Vid naturvårdande skötselåtgärder ska allmänheten på ett lättillgängligt sätt kunna få information om bakgrund, orsak och mål med åtgärden.
- Markslitaget från besökare får inte bli så stort att det påverkar områdets natur- eller upplevelsevärden negativt.

Skötselåtgärder

- Befintlig informationsskylt ska uppdateras med reservatets gällande yttergränser på kartan.
- Enklare skyltar med reservatets namn ska sättas upp där skoterled korsar reservatsgränsen.
- Uppdaterad information om reservatet läggs ut på länsstyrelsens hemsida snarast efter att beslutet vunnit laga kraft.
- Löpande kontroller av att skyltar inom och i anslutning till reservatet är aktuella, läsbara samt att skyltställena är i gott skick.
- Vid behov ska sly röjas bort runt skyltarna.
- Anläggningsgraden ska med jämna mellanrum utvärderas och anpassas till de behov som finns.

5.5 Gränser

Naturreservatets gränser ska markeras enligt Naturvårdsverkets anvisningar snarast efter att naturreservatet har beslutats.

Skötselmål

- Reservatets gränser ska vara tydligt markerade enligt Naturvårdsverkets anvisningar.

Skötselåtgärder

- Markering av ny reservatsgräns samt borttagande av den gamla gränsen där detta är nödvändigt.
- Kontroll av gränsmarkeringarna och rågångar ska göras löpande.
- Vid behov åtgärdas otydliga markeringar och rågångar.

5.6 Tillfartsvägar

Lämpligaste tillfartsvägen till reservatet från allmän väg är västerifrån. Ett vägavtal har tecknats med Sveaskog för väg markerad med lila i bilaga A. Avtalet innebär att Staten äger rätt att för naturreservatets behov och dess besökare nyttja vägen. Sveaskog är ej skyldig att hålla ifrågavarande väg i annat skick än vad som är erforderligt för sin egen verksamhet. Sveaskog garanterar ej vägarnas framkomlighet och svarar ej heller för skador på grund av vägens beskaffenhet. Om skada som orsakats av naturreservatets förekomst uppkommer på väg som omfattas av avtalet ska Staten på egen bekostnad snarast möjligt åtgärda skadan. Denna upplåtelse utgör dock inget hinder för Sveaskog använda vägen för egen verksamhet eller upplåta vägen till annan part. Avtalet gäller till och med 2023-12-31. Avtalet skall av Naturvårdsverket sägas upp senast sex månader före giltighetstiden gått ut. I annat fall förlängs avtalet på ett år i sänder. Skulle vägen

Länsstyrelsen
Norrbotten

SKÖTSELPLAN

Datum
2019-11-26

Bilaga 7

Diarienummer
511-5078-2017

NVR ID
2020906

9 (11)

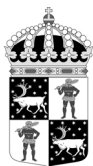
behöva nyttjas för transporter som ej är att anses som ordinära för ett naturreservat enligt dess föreskrifter och skötselplan, såsom åtgärder vid brand, stormfällningar och tyngre anläggningsåtgärder, ska Staten i varje enskilt fall (om ej akut) inhämta tillstånd från Sveaskog. Länsstyrelsen har vid beslutstillfället ingen uppdaterad information om vägens skick.

Skötselmål

- Länsstyrelsen ska ha kännedom om vägens skick för att kunna anpassa information och eventuellt vidta åtgärder.

Skötselåtgärder

- Vägens status kontrolleras vid övrig tillsyn av reservatet. Eventuella förändringar av vägens status rapporteras till webbansvarig.

6 Sammanfattning av skötselåtgärder

Avsnitt	Vad	När
	Översyn och eventuell revidering av Skötselplan	Senast 2029
5.1	Skog	
	Avveckla contortatall inom arronderingsmarken (bilaga B).	Förslagsvis i samband med att det närliggande contortabeståndet avvecklas av Sveaskog.
5.2	Våtmarker, sjöar och vattendrag	
	Borttagande av främmande arter	Vid behov
5.4	Information och anläggningar	
	Befintlig informationsskylt ska uppdateras med den nya reservatsgränsen.	Snarast efter att beslutet vunnit laga kraft
	Enklare skyltar med reservatets namn sätts upp där skoterled korsar reservatsgränsen (bilaga B)	Vid behov
	Kontroller av att skyltar inom och i anslutning till reservatet är aktuella, läsbara samt att skyltställen är i gott skick	Löpande
	Röjning av sly runt skyltar	Vid behov
5.5	Gränser	
	Markering av ny reservatsgräns samt borttagande av gammal gräns där det är nödvändigt	Snarast efter att beslutet vunnit laga kraft.
	Kontroll av gränsmarkeringarna och rågångar	Löpande
	Åtgärda otydliga rågångar och markeringar	Vid behov
5.6	Tillfartsvägar	
	Vägens status kontrolleras. Eventuella förändringar av vägens status rapporteras till webbansvarig.	Vid övrig tillsyn av reservatet

Länsstyrelsen
Norrbotten

SKÖTSELPLAN

Datum
2019-11-26

Bilaga 7

Diarienummer
511-5078-2017

NVR ID
2020906

11 (11
)

7 Källhänvisning

Länsstyrelsen 1999

Data från våtmarksinventering

Länsstyrelsen 2004

Data från fältinventering

Länsstyrelsen 2008

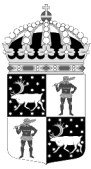
Data från fältinventering

Naturvårdsverket 2005

Skyddsvärda statliga skogar, Norrbottens län
2004. Rapport 5473.

Naturvårdsverket 2005

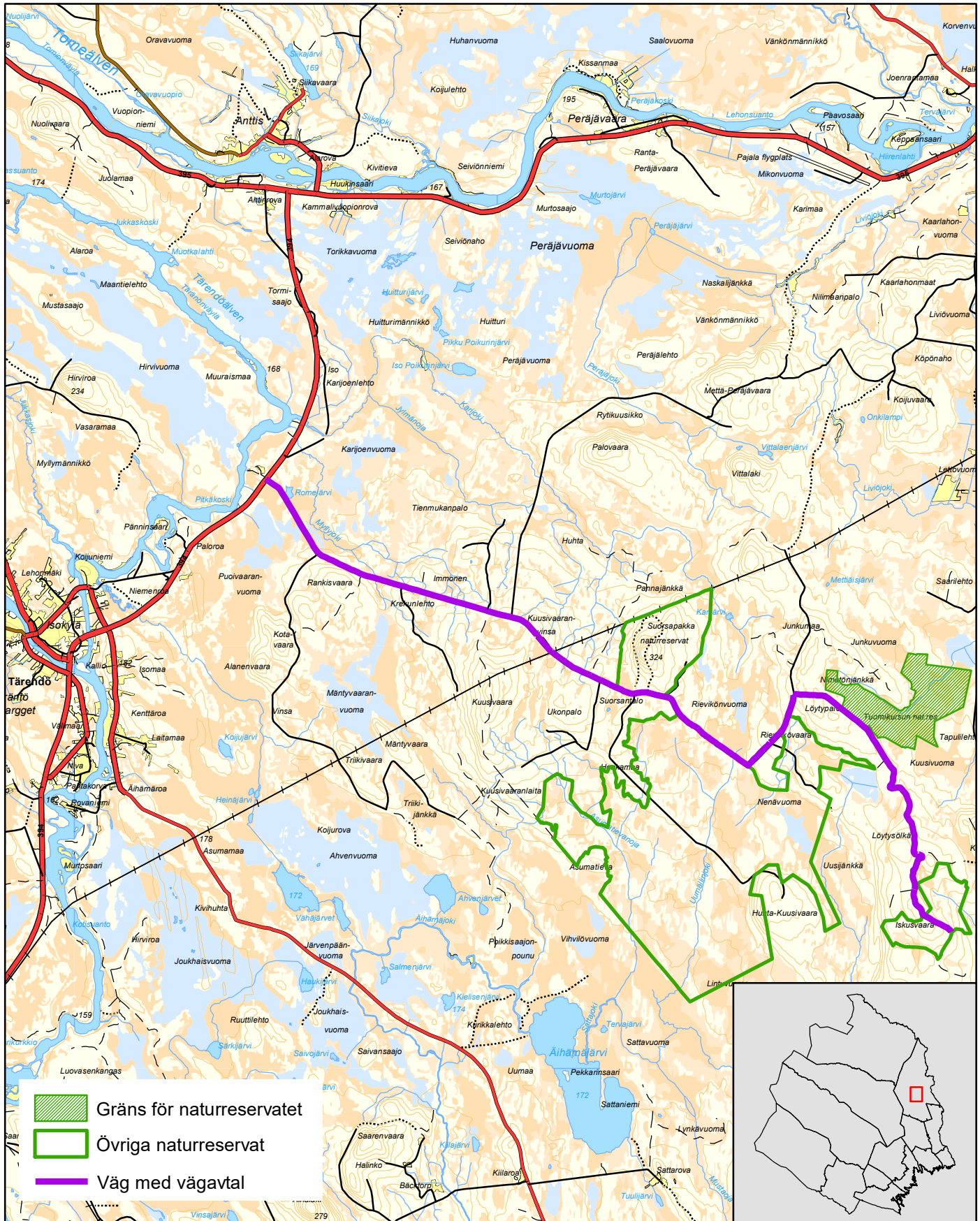
Kategorisering av områden på Sveaskogs
innehav i Norrbottens län. Rapport 5498.

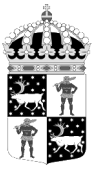

Naturreservatet Tuomikursun

Pajala kommun

Skala 1:125 000

Länsstyrelsen
Norrbotten

Länsstyrelsen
Norrbotten

511-5078-2017

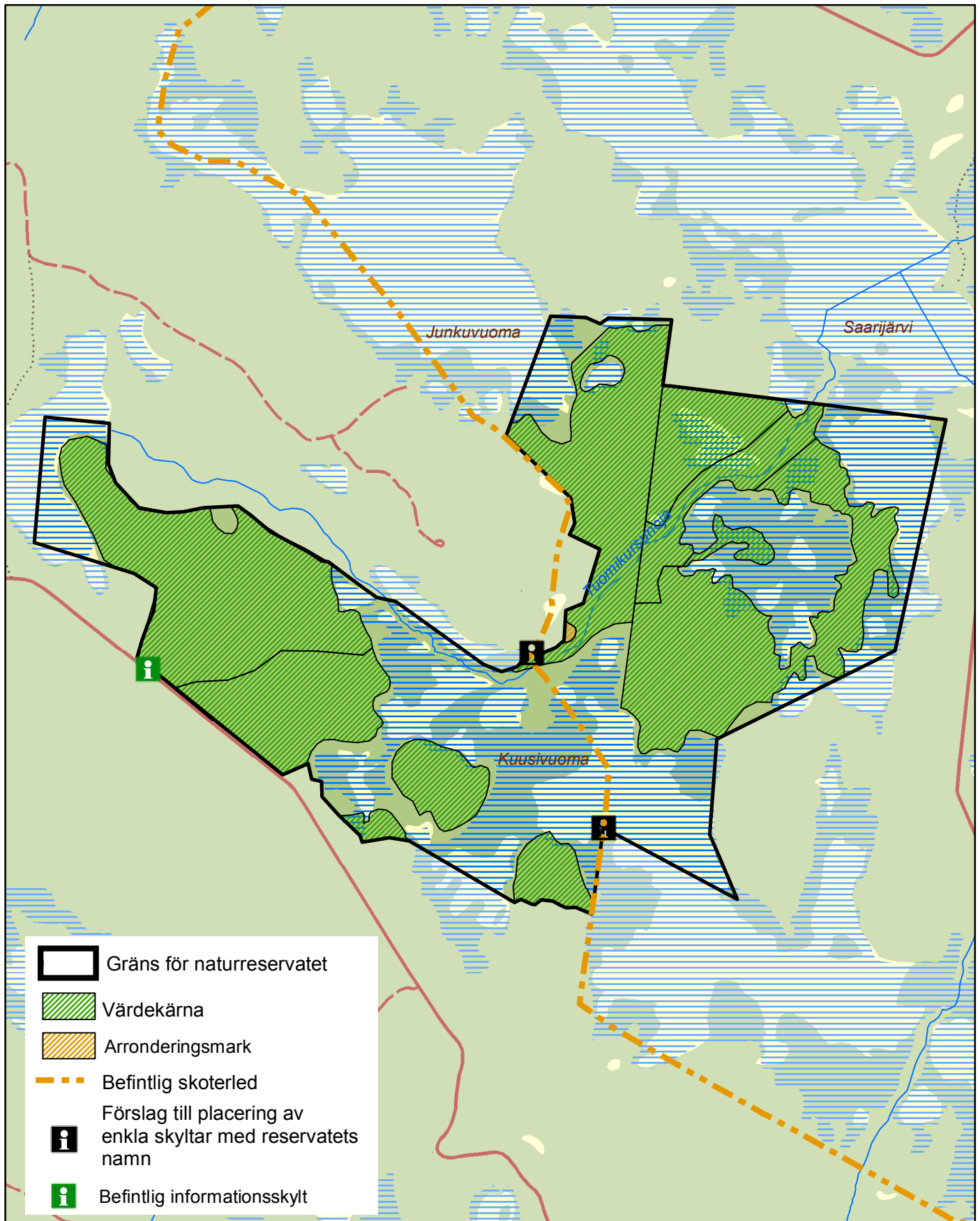
NVR ID 2020906

Bilaga B

Naturreservatet Tuomikursun

Area ca 356 ha

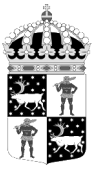
Skala 1:20 000

© Länsstyrelsen Norrbotten och © Lantmäteriet

0 1 2 km

Länsstyrelsen
Norrbotten

511-5078-2017

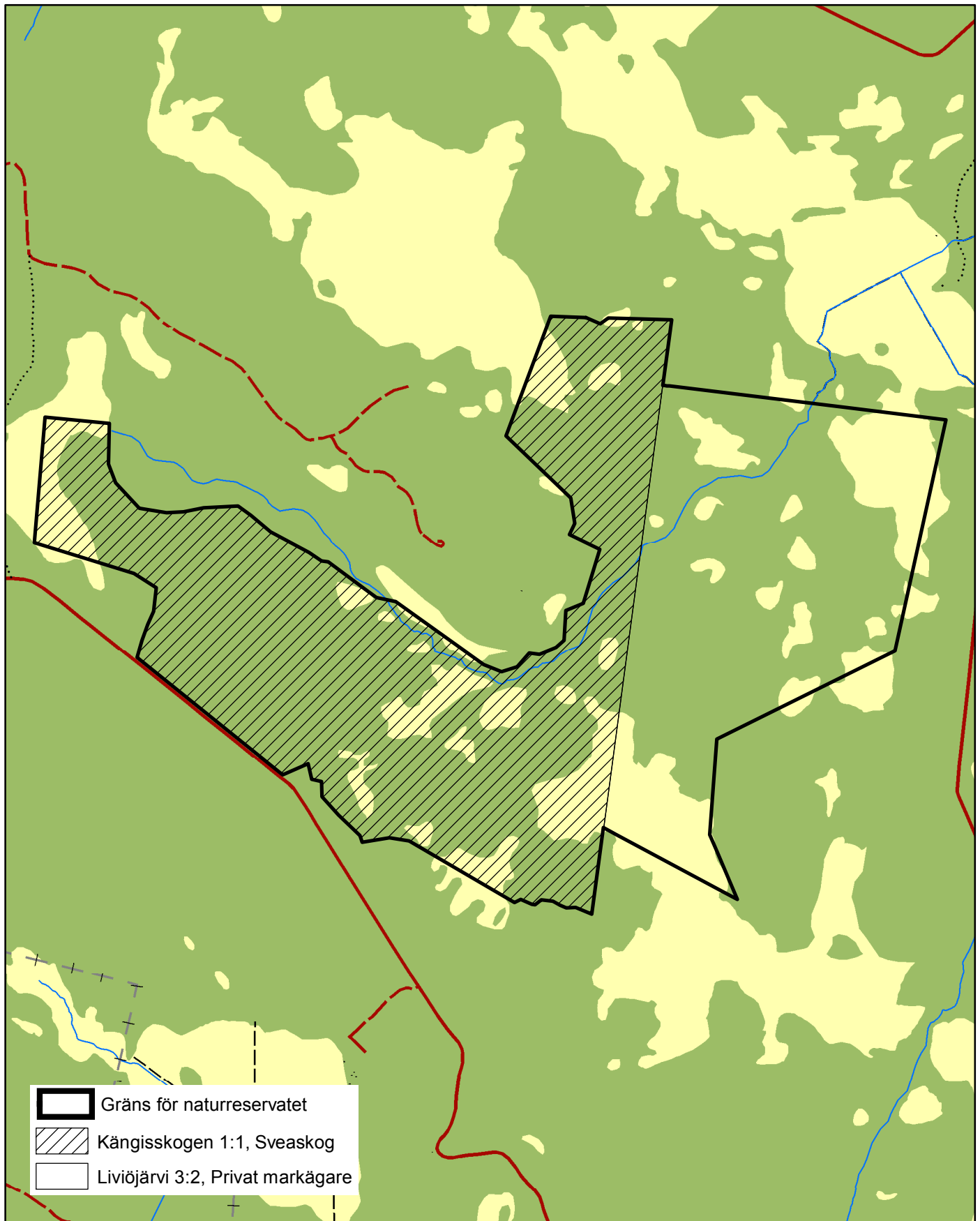
NVR ID 2020906

Bilaga C

Naturreseptatet Tuomikursun

Area ca 356 ha

Skala 1:20 000

© Länsstyrelsen Norrbotten och © Lantmäteriet

0 1 2 km

